Verrijckt

Archeologie & advies

ANZEGEM, HOEKSTRAAT

Archeologienota: Programma van maatregelen.

RAPPORT NR. 1031

Titel
Archeologienota Anzegem, Hoekstraat: Programma van maatregelen

Auteur(s)
Bart Van Eyck & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog
2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt
2022-288

Projectnummer Onroerend Erfgoed
2022F199

Plaats en datum
Beerse, 30/06/2022

© J. Verrijckt bvba. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

INHOUD

Inhoud
Administratieve gegevens 3
1 Gemotiveerd advies 4
1.1 Aanleiding vooronderzoek 4
1.2 Resultaten vooronderzoek 4
1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek 5
2 Programma van maatregelen 7
3 bibliografie 8

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode J. Verrijckt		2022-288
Projectcode Onroerend Erfgoed		2022F199
Locatie	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Anzegem
	Deelgemeente	Vichte
	Straat	Hoekstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Anzegem
	Afdeling	6
	Sectie	B
	Percelen	521a en 520a
Coördinaten	Noordoost	X: 82.375 Y: 170.028
	Noordwest	X: 82.361 Y: 170.024
	Zuidoost	X: 82.336 Y: 169.837
	Zuidwest	X: 82.447 Y:169.923
Oppervlakte plangebied		11.048 m²
Oppervlakte bodemingreep		11.048 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 – Jeroen Verrijckt

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een verkaveling langsheen Hoekstraat te Anzegem (Vichte). Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

1.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Anzegem, deelgemeente Vichte, op korte afstand ten oosten van de historische kern. Vichte komt in de historische bronnen voor de eerste maal voor in de 12de eeuw. Ook de oudste bouwwerken zijn gedateerd in de volle middeleeuwen. De omgeving errond was landbouwgrond met verspreide hoven en sites met walgracht. Het is in het dorpscentrum, op een afstand van ca. 415 m ten westen van het plangebied dat de Kasselrijbeek noordwaarts richting de Leie vloeit. Dit is dan ook de enige waterloop in de omgeving.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich tussen 9 en 95 m + TAW, respectievelijk ter hoogte van de Leie en Schelde enerzijds en anderzijds de topzone gaande van Bellegem over Otegem, Tiegem via Wortegem-Knock naar Kruishoutem die ook de waterscheidingskam uitmaakt tussen Leie (in het westen) en Schelde (in het oosten). Het plangebied zelf is gelegen tussen 21 en 23 m +TAW. De hoogtes in het landschap zijn tertiaire opduikingen die afgedekt zijn door eolische sedimenten waarbij binnen het plangebied een matig droge en matig natte lemige zandbodem is ontwikkeld.

De variatie in het landschap met hoogtes en laagtes nabij waterlopen zijn interessante landschappelijke kenmerken voor de aanwezigheid van de prehistorische mens tijdens het paleo- en mesolithicum omdat dit zorgt voor een variatie aan fauna en flora. Ondanks de afwezigheid van vondsten uit deze perioden kan evenwel gesteld worden dat er een kans is op het aantreffen van dergelijke resten. Aanvullend kan de kans op colluvium ervoor zorgen dat deze resten zijn afgedekt met hellingssedimenten die dergelijke resten afdekten en beschermden van het ploegen. Enkel de afstand tot de waterloop kan een reden zijn om de verwachting naar beneden toe bij te stellen gezien meestal dergelijke sites nabij de waterloop (<250 m) aangetroffen worden. De landschappelijke ligging zorgt voor een matig grote verwachting voor het aantreffen van resten uit de oude en midden steentijd.

Met de intrede van de landbouw sinds het neolithicum speelt de bodemtypes een grote rol. Hierbij kan gesteld worden dat de aanwezigheid van een matig natte/matig droge zandige leembodem een goede bodem is om gewassen te kweken. Hierdoor kan eveneens een matige verwachting vooropgesteld worden voor het aantreffen van resten en sporen sinds het neolithicum. De kans is evenwel groter nabij de Kasselrijbeek. De kans op sporen en sites is groter vanaf de volle middeleeuwen toen Vichte zich begon te ontwikkelen en er ook meer verspreide bebouwing voorkomt in de omgeving van het plangebied. De historische kaarten tonen ook aan dat er mogelijk nabij de straatzijde bebouwing aanwezig was. Voor de periode vanaf de volle middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd is er bijgevolg een matige tot hoge verwachting op het aantreffen van resten uit deze

perioden. Men dient hier evenwel vanuit te gaan van een grote verstoring ten gevolge van de huidige aanleg van de verhardingen, de aanleg van de vijver en bebouwing wat de verwachting evenwel naar beneden toe corrigeert.

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied, is er een laag tot matig potentieel op kennisvermeerdering aanwezig. Echter zal de huidige bebouwing, de aanleg van de vijver en de aanleg van de verharding een grote impact gehad hebben op de bodem. Waar de kans het grootst is om eventueel resten aan te treffen -aan de straatzijde- is reeds verharding aanwezig en zal de nieuwe impact het minst zijn vanwege de heraanleg van de verharding. Verder bevindt de bebouwing, de vijver e.d. zich verspreid over het terrein, waardoor de zones waarbinnen eventueel onderzoek zou kunnen plaatsvinden erg versnipperd zijn. Indien er archeologische sporen aanwezig zijn, zouden deze versnipperd bewaard zijn gebleven, waardoor de kenniswinst die hieruit zou kunnen voortvloeien eerder beperkt te noemen is. Het potentieel op kennisvermeerdering kan daarom met name als laag aanzien worden.

1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat het terrein reeds verstoord werd in het verleden. Dit kon eveneens worden vastgesteld bij de twee voorgaande archeologienota's die voor het terrein werden geschreven. Tevens bleek uit boringen dat het terrein opgehoogd werd tot 2-2.2m dik.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staaft, of;

2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staaft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;

3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staaft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;

4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staaft én een plan van aanpak hiervoor biedt.

Voor het plangebied werden reeds in het verleden twee archeologienota's opgesteld, waarbij kon worden aangetoond dat de aanwezige bebouwing, vijver en verharding reeds een grote impact hebben gehad op de bodem. Gelet op de gekende gegevens uit de omgeving van het plangebied is de kans aanwezig dat er een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en nieuwe tijd aanwezig is.

De kans op het aantreffen van een site bestaat maar is erg laag te noemen. Ten gevolge van de huidige verstoringen is de kenniswinst ook laag waardoor geconcludeerd kan worden dat een vervolgonderzoek niet te onderbouwen valt.

Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is verder archeologisch onderzoek bijgevolg niet noodzakelijk.

Op basis van bovenstaande argumentatie word een advies gegeven om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Hierbij rekening houdend dat de geplande werken deze diepte niet zullen bereiken, adviseert J. Verrijckt bvba om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de gekende verstoringsgeschiedenis van het terrein. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.

- Site aanwezig: Neen. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kan niet met zekerheid gesteld worden dat er een, goed bewaarde, archeologische site aanwezig is en dat deze archeologische site bedreigt wordt door de geplande werkzaamheden.

- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: Gelet op de gekende gegevens uit de omgeving van het plangebied is de kans aanwezig dat er een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en nieuwe tijd aanwezig is. De kans op het aantreffen van een site bestaat maar is erg laag te noemen. Ten gevolge van de huidige verstoringen is de kenniswinst ook laag waardoor geconcludeerd kan worden dat een vervolgonderzoek niet te onderbouwen valt.

  Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is verder archeologisch onderzoek bijgevolg niet noodzakelijk.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

3 BIBLIOGRAFIE

BORSBOOM, A. & VERHAGEN, P. 2012. *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek Deel: Proefsleuvenonderzoek* (IVO-P). SIKB

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., & ERVYNCK, A. 2016. Archeologische vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed 48.

TOL, A. J., VERHAGEN, P. & VERBRUGGEN, M. 2012. *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek*, KNA-leidraden, Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Gouda.

VAN GILS, M. & MEYLEMANS, E. 2019. *Prospecteren naar steentijd artefactensites – versie 1,* agentschap Onroerend Erfgoed.

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), 2019.